

Dvě sestry,
dvě odvážné ženy,
jeden sen o lepší
budoucnosti.

SESTRY CHANELOVY

ROMÁN

JUDITHE LITTLE

SESTRY
CHANELOVY

THE CHANEL SISTERS

© 2020 by Judithe Little

This edition is published by arrangement with Harlequin Books S.A.

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jana Muriel Preti, 2022

Cover © Elita Sidiropoulou, 2022

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2022

ISBN 978-80-277-2586-1 (pdf)

JUDITHE LITTLE

SESTRY CHANELOVY

NĚKTERÉ STRÁNKY AUBAZINE S NÁMI ZŮSTANOU UŽ navždy. Potřeba pořádku. Záliba v jednoduchosti a čistých vůních. Všudypřítomný smysl pro skromnost. Důraz na rukodělné dovednosti, dokonalou pravidelnost stehů. Uklidňující kontrast černé a bílé. Látky pro venkovany a sirotky, hrubé a uzlíkovité. Růžence, které sestry nosily kolem pasu jako ozdobné kovové řetízky. Podlahová mozaika v chodbě s mystickými motivy hvězd a půlměsíců, které se objevily v *bijoux de diamants*¹, na náhrdelnících, náramcích a brožích. Dvě propletená C, opakující se zde na vitrážích jako motiv, který se stane symbolem luxusu a společenského postavení. Dokonce i sám starý klášter, tak obrovský a prázdný, podněcoval naši představivost a propůjčoval křídla našim snům o budoucnosti.

Po všechny ty roky na rue Cambon, v Deauville a v Biarritzu si lidé mysleli, že kupují Chanel, synonymum půvabu, kouzla a pařížské sofistikovosti. Ve skutečnosti si ale kupovali vzory, které jsme poznaly v dětství, vzpomínky na sestry, které nás uvedly do civilizovaného světa, na opatství, kde jsme našly přístřeší.

Iluze bohatství, které se zrodilo z cárů naší minulosti.

Případy pro charitu

AUBAZINE

1897-1900

V POZDĚJŠÍCH LETECH JSEM SE K ONOMU STUDENÉMU březnovému dni roku 1897, strávenému v klášterním sirotčinci v Aubazine, často vracela ve vzpomínkách.

My osiřelé dívky jsme seděly v kruhu a nacvičovaly jsme si stehy. Ticho v dílně bylo občas přerušeno několika slovy, která jsem bezděčně prohodila s některou z děvčat sedících poblíž. Když jsem na sobě ucítila pohled sestry Xaviery, ztichla jsem a v předstíraném hlubokém soustředění sklopila oči k práci. Čekala jsem, že mě dle svého zvyku napomenou: *Strězte svůj jazyk, mademoiselle Chanel*. Místo toho ale vykročila směrem ke kamnům, blízko nichž jsem seděla. Jako všechny řádové sestry se pohybovala neslyšně, skoro jako kdyby se vznášela těsně nad zemí. Ze záhybů černé vlněné sukně dýchaly celé věky doprovázené vůní kadidla. Její naškrobený čepec směřoval nepřírozeně vzhůru, jako by měla každou chvíli vystoupit na nebesa. Modlila jsem se, aby se tak stalo, aby paprsek světla prorazil šikmou střechu a vyzdvihl ji k oblakům plným zářivého jasu, kde by došla spasení.

Takové zázraky se však dějí pouze na obrazech s anděly a svatými. Zastavila se vedle mě, temná a hrozivá jako bouřkový mrak nad lesnatým svahem Centrálního masívu, který se tyčil za oknem. Odkášlala si a její ponurá slova zahřměla, jako by vycházela z úst samotného imperátora.

„Antoinetto Chanelová! Mluvíš víc, nežli je zdrávo. A odbýváš šití. I za bílého dne jsi stále jako ve snách. Pokud se konečně nevzpamatuješ, obávám se, že skončíš stejně jako tvoje matka.“

Úplně se mi sevřel žaludek. Musela jsem se kousnout do jazyka, abych jí něco neodsekla. Podívala jsem se na sestru Gabrielle, která seděla se staršími dívkami na druhém konci místnosti, a obrátila jsem oči v sloup.

„Ninette, nevěř tolik tomu, co ti říkají sestry,“ radila mi Gabrielle, když jsme se po práci sešly na dvoře, kde jsme trávily volný čas.

Seděly jsme na lavičce obklopené holými stromy, které vypadaly zrovna tak zmrzlé jako my. Proč ztrácely listy v době, kdy je nejvíce potřebovaly? Vedle nás házela Julie Berta, naše nejstarší sestra, chleba z kapes hejnu havranů, kteří krákali a prali se o každý drobek.

Strčila jsem si ruce do rukávů ve snaze se zahřát. „Já nebudu jako naše matka. Nebudu ničím z toho, co říkají sestry. A nebudu ani tím, čím podle nich být *nemohu*.“

Hořce jsme se tomu zasmály. Řeholní sestry pečovaly na přechodnou dobu o naše duše, a tak stále pomýšlely na den, kdy budeme připraveny odejít a žít ve světě tam venku. Co s námi bude? Kde najdeme své místo?

V klášteře už jsme byly dva roky, a tudíž jsme byly zvyklé na prohlášení, se kterými sestry přicházely třeba během zkoušky chórového zpěvu, ve chvílích, kdy jsme si procvičovaly krasopis nebo vyjmenovávaly francouzské krále.

Onđino, tebe si s tím tvým škrabopisem nikdy žádný obchodník nevezme.

A ty, Petro, jsi taková nemotora, že nikdy nebudeš schopná pracovat na farmě.

Heleno, ty máš tak slabý žaludek, že by ses ani nemohla stát řezníkovou ženou.

Gabriello, ty jen doufej, že si na pořádné živobytí vyděláš jako krejčová.

A ty se, Julie Berto, musíš modlit, abys zaslechla vnitřní volání. Dívky s tvojí postavou by měly zůstat v klášteře.

Mně řekly, že když budu mít štěstí, vezme si mě za ženu nějaký rolník, když se mi ho podaří přesvědčit.

Vytáhla jsem ruce z rukávů a začala si na ně dýchat. „Já si ale žádného rolníka vzít nechci.“

„A já zase nechci být švadlenou,“ řekla Gabrielle. „Nenávídím šití.“

„A čím bys tedy chtěla být?“ V široce otevřených očích Julie Berty byla otázka. Lidé ji považovali za pomalejší, říkali o ní, že to má v hlavě „trochu popletené“. Pro ni bylo vše jednoduché, černé, nebo bílé jako řeholní šat a závoj sester. Jestliže to řekly sestry, tak to tak bude.

„Něčím mnohem lepším,“ odpověděla jsem.

„Čím lepším?“ otázala se Julie Berta.

„No... budu...“ Gabrielle nakousnutou větu nedokončila.

„Něco lepšího“ zatím nemělo v jejích představách pevné obrysy. V mých také ne, ale věděla jsem, že cítí to samé jako já – určité chvění v kostech. Obě jsme měly neklid v krvi.

Sestry říkaly, že bychom měly být se svým místem v životě spokojené. Že je to prý Bohu libé. Nás však to, kde jsme byly a co jsme měly, rozhodně uspokojit nemohlo. Pocházely jsme z dlouhého rodu podomních obchodníků, snílků, kteří odedávna cestovali po silnicích klikatících se krajinou s pevným přesvědčením, že „něco lepšího“ už mají na dosah ruky.

NEŽ NÁS SESTRY VZALY DO KLÁŠTERA, BÝVALY JSME VĚTŠINU času o hladu a chodily ve špinavých a potrhaných šatech. Mluvily jsme jen venkovským nářečím, francouzsky jsme pořádně neuměly. Stěží jsme byly schopné číst a psát, protože do školy jsme nikdy nechodily dostatečně dlouho. Podle sester jsme byly divošky.

Naše matka Jeanne dřela od rána do večera, aby nás nakrmila a zajistila nám střechu nad hlavou. Byla s námi, ale duchem bloudila jinde. Její oči byly po letech nepřítomné, jako by se dívaly skrze nás. Hledaly Alberta, vždy jen Alberta. Náš otec býval obvykle na cestách, prodával korzety, pásky nebo ponožky. Nebylo v jeho silách zůstat na jednom místě po delší dobu, a pokud se nevrátil tak, jak slíbil, naše matka, dychtící po jeho lásce, se ho vždy vydávala hledat. Bez ohledu na roční období nás tak s sebou vláčela po všemožných cestách necestách.

Zůstávali spolu pokaždé tak dlouho, až matka otěhotněla, a Albert nás pak na dlouhé měsíce opouštěl. Nechával nás úplně bez prostředků, a my se musely postarat samy o sebe. Matka pracovala jako pradelna, služebná nebo cokoli jiného, co se naskytlo, až se zlomeným srdcem v jednatřiceti letech zemřela na přepracovanost a vyčerpání.

Po její smrti nás nikdo z rodiny nechtěl. A především ne náš otec. To nebylo žádným překvapením. Jak by také byl mohl cestovat od

jednoho trhu k druhému, od jednoho lože k druhému, s námi všemi v závěsu? Ale neměli by se otcové přece jen o své děti postarat?

Byli jsme tři děvčata a dva chlapci. Julie Berta byla nejstarší, po ní následovala Gabrielle, pak Alfons, po něm já a nakonec bratr Lucien. Alfonsovi bylo právě deset a Lucienovi šest, takoví dva malí hříbečci to byli, když je otec nechal úředně označit za „chudinské děti“. Nemarnil čas a poslal je do rolnické rodiny na neplacenou dětskou práci. A nás děvčata k řeholním sestřám. Po dobu oněch let, kdy jsme žily v klášteře, jsme o svých bratrech neslyšely ani slovo.

Otec byl v té době nepřítomný, tak jako vždy si užíval svobodného života a staral se jen sám o sebe.

„Vrátím se,“ slíbil s oslnujícím úsměvem obchodníka mně a mým sestřám, když od nás u brány kláštera odcházel. Přitom poplácal Gabrielle po její hrdé hlavičce a za chvíli zmizel i se svým povozem za obzorem.

Julie Berta, která neměla ráda změny, byla k neutěšení. Nechá-pala, kam se poděla naše matka.

Gabrielle měla příliš velký vztek na to, aby dokázala plakat.

„Jak mě mohl opustit, *mě*?“ opakovala stále dokola. „Sem přece jeho oblíbenkyně.“ A: „Můžeme se o sebe postarat samy. Už to děláme léta. Nepotřebujeme ty staré dámy k tomu, aby nám říkaly, co máme dělat.“ A ještě pokračovala: „My sem nepatříme. *Nejsme* přece žádní sirotci. Řekl, že se vrátí. A to znamená, že to tak bude,“ uzavřela.

Mně bylo tehdy osm let, plakala jsem, podivný klášterní svět, na který jsem nebyla zvyklá, mě mátl svým šustěním sukni, u kterých chřestily růžence, svými oblaky kadidla vinoucími se jako duchové z láhve i pronikavým pachem louhu.

Klášteř byl přesným opakem toho, co jsme doposud znaly. Nařizovalo se nám, v kolik hodin se máme budit, v kolik jíst a v kolik hodin se modlit. Den byl rozčleněn do jednotlivých úkolů jako studium, katechismus, šití nebo domácí práce. Čas byl odměřován zvoněním ohlašujícím Anděla Páně, modlitby předepsané

jako součást breviáře. „Zahálčivé ruce jsou nástrojem ďáblovým,“ opakovaly neúnavně sestry.

Dokonce i dny v týdnu, týdny v měsíci a měsíce v roce byly rozděleny do liturgických období, jak tomu sestry říkaly. Namísto 15. ledna jsme měli dvanáctou neděli v čase mezidobí, místo 21. března první postní pondělí a 19. prosince třetí adventní středu. Život po smrti byl rozdělen na peklo, očistec a ráj. Bylo tu dvanáct plodů Ducha svatého, Desatero přikázání, sedm smrtelných hříchů, šest Svatých dnů povinnosti a čtyři základní ctnosti.

Učili jsme se o svatém Štěpánu, zdejším hrbatém mnichu, jehož tumba v kostele byla předmětem zbožného uctívání. Byla na ní do kamene vytesána velká figura ležící v posmrtném spočinutí a na kamenné stříšce tumby další mnišské postavy. Během mše svaté jsem očima klouzala po smyčkách a zauzleních na vitrážových oknech, po těch protínajících se kruzích podobných dvěma písmenům C z loga Chanel, která zůstanou pro mě a mé sestry už navždy vzájemně propletená. Na to, co bylo v té tumbě, na staré kosti a prázdnou režnou kutnu, jsem myslet nechtěla.

„Jsou tu duchové,“ šeptávala Julie Berta se široce rozevřenýma očima. Byli tam dobří duchové, špatní duchové a další druhy duchů, kteří dokázali rozpohybovat plameny svící, schovávali se v temných koutech i úzkých průchodech a vrhali temné stíny na zdi. Duch naší matky, našeho otce, naší minulosti.

Ráno, když jsme se koupaly, nebo večer, když jsme tiše přeříkávaly modlitby, mě Julie Berta občas chytila za paži a stiskla mi ji. „V noci se mi zdají sny, strašidelné sny.“ Nic dalšího mi však už neprozradila. Přemýšlela jsem, jestli se její sny podobají tomu mému, ve kterém jsem vídávala naši matku, jak leží v rozestlané posteli se zakrváceným kapesníkem v ruce, a do místnosti se skrze tenké stěny vkrádá ostrý chlad. Má zavřené oči, její vyzábělé tělo je bez pohybu.

Naučila jsem se probudit se uprostřed tohoto snu, vypudit obraz matky z mysli a vlézt si do postele ke Gabrielle. Nechala mě schoulit

se k ní tak, jak jsem to dělávala, když jsme byly ještě malé – před příjezdem do Aubazine jsme nikdy vlastní postele neměly – a nechat se uklidnit přítomností jejího teplého těla a přerývaným rytmem jejího dechu, až jsem znovu upadla do spánku.

Velmi brzy ráno, ještě předtím, než vyšlo slunce, začaly bít zvony. Poté vtrhla do společné ložnice sestra Xaviera, zatleskala rukama a svým příliš silným hlasem volala: „Probud se, má slávo! Probud se už, citero a harfo, ať jitřenku vzbudím!“²

A pak následovala série pokárání.

„Rychleji, Ondino, rychleji! Soudný den tu bude dříve, nežli si ty obuješ boty!“

„Heleno, pospěš si! Ty se dnes potřebuješ obzvlášť důkladně pomodlit!“

„Antoinetto, přestaň si už povídat s Petrou a přestel si postel! Zase jsi to odbyla!“

Řádové sestry z Aubazine nám poskytly přístřeší. Plnily naše žaludky. Snažily se spasit naše duše, vtisknout našim dním řád a pravidelnost. Zaplnit prázdná místa v našich srdcích však nemohly.

❖ 3 ❖

DNY, TÝDNY, MĚSÍCE, ČAS VŠEDNÍ I SVÁTEČNÍ. JEDNOTVÁRNOST, zprvu uklidňující, se postupem času stávala těžko snesitelnou. Potom se jednoho dusného červencového rána roku 1898, našeho třetího roku v klášteře kongregace Nejsvětějšího srdce Mariina, všechno změnilo.

„Mesdemoiselles,“ oslovila Gabrielle, Julii Bertu a mě matka představená, když jsme v kuchyni cídily nádobí. „Čekají vás v návštěvní místnosti.“

Nás? Na nás v návštěvní místnosti ještě nikdy nikdo nečekal. Ledaže by...

Srdce mi bušilo až v krku.

Že by si pro nás konečně přišel náš otec?

Sešly jsme za matkou představenou dolů do vstupní haly. Uhládila jsem si sukni a zběžně se dotkla svých copánků, abych se ujistila, že jsou upravené. Všimla jsem si, že Gabrielle si ty své také překontrolovala. Byla to ona, kdo po celé ty roky říkal, že se otec vrátí, přesvědčovala samu sebe, že odjel do Ameriky, aby zbohatl, a že si pro nás přijede hned, jakmile se mu to podaří.

Když jsme konečně došly k návštěvní místnosti a jedna ze sester nám otevřela dveře, zadržela jsem dech v očekávání, že tam spatřím muže s okouzlujícím lichotnickým úsměvem a venkovskými rukama. Našeho otce. Ale spatřila jsem jen starší dámu s laskavým

výrazem ve tváři. Na nohách měla punčochy z konopné příze a dřeváky, oblečená byla v sukni z hrubé šedé látky a jednoduché haleně s vybledlým potiskem.

Že by babička Chanelová?

„Babi,“ řekla Julie Berta a spěchala tu starou ženu obejmout, jako kdyby se bála, že odsud babička zmizí stejně tak neočekávaně, jako se objevila.

Já jsem na ni zírала překvapená více, než kdyby to byl Albert.

„Ani si neumíte představit, v jakém klidu jsme díky vám celé ty roky žili,“ svěřila se babička matce představené. „Mohli jsme jezdit od jednoho trhu k druhému, a přitom jsme věděli, že je o naše milované vnučky dobře postaráno. Život při tom stálém harcování nebyl jednoduchý, ale nyní už jsme na to příliš staří.“ Mlaskla jazykem, jak to dospělí dělávají, a nabídla nám citrónové pastilky.

S dědečkem si pronajali malý domek v městečku Clermont-Ferrand, kam se dalo pohodlně dojet vlakem, a nás tam pozvali na několik dní na oslavy 14. července, svátku připomínajícího dobytí Bastily. Aspoň se tak konečně na chvíli podíváme ven z kláštera.

Nevyslovila jsem nahlas to, na co jsem myslela, a byla jsem si jistá, že Gabrielle myslí na to samé. *Možná se v Clermont-Ferrand setkáme s otcem. Možná tam na nás čeká.*

Kdesi hluboko, v tom prázdnu v mé hrudi, kde by měla přebývat láska, klíčilo semínko naděje, ať už jakkoli bláhové, že se Albert vrátí. Ne ten starý Albert. Ale nový, takový, který nás bude chtít.

Babička si pro nás přišla do kláštera a společně s ní jsme pak nastoupily do vlaku. V Clermont-Ferrand nás zavedla k neforemnému domku o jediné místnosti, která přetékala množstvím předmětů určeným k prodeji na místním trhu – byly tam píchlé pneumatiky na kola, plesnivějící krabice a vedle nich křupavé večky. Vedle kamen byly u zdi vyskládány řady potlučeného porcelánového nádobí různých barev a tvarů. Sběrka starých, polámaných, zažloutlých zubních protéz vypadala strašidelně. Mně se z ní zvedal žaludek. Působilo to, jako kdyby se tu nikdy nic nevyhazovalo.

Bylo tam tolik harampádí, že jsme si nejdříve ani nevšimly dívky, která stála u postele. Mohlo jí být asi patnáct, byla tedy ve věku Gabrielle, nebo možná šestnáct jako Julii Bertě, a vykročila k nám plna dojetí a se srdečností, na kterou jsme nebyly zvyklé. „Ty jsi Gabrielle?“ zeptala se. „A tohle je Julie Berta? Vzpomínáte si na mě? A malá Ninette! Už je to tak dlouho. Myslím, že jsme se kdysi setkaly na nějakém trhu. Podívejte, jak vám to všem třem sluší!“

Měla stejně dlouhou šíji jako Gabrielle, stejně jemné rysy a štíhlou, kostnatou postavu, v bocích však byla trochu zaoblenější. Na sobě měla klášterní šat jako my, ale nosila ho s takovou lehkostí a elegancí, že to skoro nebylo poznat. Všimla jsem si, že si za uši zastrčila uvolněné pramínky vlasů. Dokázaly jsme na ni jen němě hledět, až nakonec promluvila babi.

„To je Adrienne, vy trumbery. Moje nejmladší dcera. Sestra vašeho otce. Vaše teta.“

„Teta?“ vyhrkla Julie Berta. „Je příliš mladá, než aby mohla být naší tetou.“

„Samozřejmě, že je to vaše teta, to bych snad měla vědět,“ opáčila babi. „Na tento svět jsem přivedla devatenáct duší. Váš otec byl první, narodil se, když mi bylo šestnáct. A Adrienne je nejmladší.“

„*La grande finale*,“³ poznamenala Adrienne a udělala půvabné pukrle.

Teta v klášterních šatech? A v našem věku? Gabrielle a já jsme zůstaly stát v němém úžasu.

„Děvčata, nebuďte tak vyvedená z míry,“ řekla babi. „Adrienne je na tom stejně jako vy. Chodí do klášterní školy v Moulins. Než skončí oslavy 14. července, budete jako sestry.“

Možná to bylo způsobeno tím, že jsme se ocitly na novém místě, ale v jednom zvláštním okamžiku se mi zdálo, že Adrienne má kolem sebe jakousi auru, obláček zlatavého světla, který ji obklopuje tak, jak jsem to znala z modlitebních obrázků svatých. Mrkla jsem po Gabrielle. Obvykle se před neznámými lidmi spíše

uzavírala, ale tentokrát se usmívala. Adrienne vypadala jako dívka, od které se můžeme lecčemu přiučit. Přistihla jsem se, že se usmívám také.

DÍKY BOHU ZA ADRIENNE. JEJÍM PRVNÍM BOHULIBÝM činem bylo, že nás z toho tmavého, tísnivě působícího domu vyvedla na vzduch. „Mami, jsem přece jejich teta,“ řekla rozhodně, a přesvědčila tak babi, že je úplně v pořádku, když nás s sebou vezme do města a ukáže nám ho. „A tak jim můžu dělat doprovod.“

Ještě předtím, než mohla babi vyjádřit svůj nesouhlas, následovaly jsme Adrienne ven ze dveří. Julie Berta jako jediná zůstala, aby pomohla třídit knoflíky.

Na domech a sloupech pouličního osvětlení se radostně houpaly vlajky s trikolórou a ozdobné praporky. Byl slyšet klapot koňských kopyt, jak ulicemi projížděly kočáry. Muži s vyhrnutými rukávy na sebe pokřikovali a přitom vykládali povozy plné pytlů mouky a sklenic s hořčicí. Terasy kaváren byly zaplněné postaršími muži usrkávajícími kávu, tržnice se hemžila ženami, které si vybíraly jablka a melouny. Nedaleko od hlavního náměstí se ozývalo bušení kladiv, jak dělníci stavěli jeviště a stánky na zítřejší oslavu.

Adrienne nás vedla s jistotou a já jsem se snažila napodobit její vzpřímené držení těla a lehký úsměv. Temnota v mém nitru se rozpouštěla ve světle, které Adrienne obklopovalo. Vanul lehký větřík a já úplně cítila, jak si moji temnotu odnáší s sebou.

Když jsem zahlédla železniční vůz, který si to sám šinul ulicí, prudce jsem zastavila. Vepředu nebyli žádní koně. Žádný parní

stroj. Cestující seděli klidně uvnitř, jako kdyby o nic nešlo. Ze střechy trčela vzhůru lana připomínající tykadla nějakého podivného brouka a spojovala se s dalšími lany, která visela ve vzduchu rovnoběžně s ulicí. Nahoře byla obrovská cedule s módním nápisem *Likér La Bergère*.⁴

Adrienne si všimla, jak na tu věc zírám. „To je *elektrická tramvaj*,“ řekla. „V Aubazine je nemáte? My v Moulins ano.“

Gabrielle se ušklíbla: „Jediné, co v Aubazine máme, jsou kozy. A krávy. Opravdu hodně krav. Chovatele prasat a pak také rolníky. Sestry si myslí, že by si Ninette jednoho z nich měla vzít za muže. Elektrického nemáme nic.“

„V Aubazine je strašná nuda. A co ještě máte v Moulins?“ zeptala jsem se Adrienne.

Oči se jí rozzářily. „Jezdeckvo. Kasárna s vojáky. Jsou tak pohlední. Nosí vysoké kožené boty a kabátce s mosaznými knoflíky. A šarlatové jezdecké kalhoty. Měla bys je vidět. Naparují se jako kohoutci v kurníku. Obdivujeme je, ale jen zdálky.“

Vzdychla jsem: „Ráda bych, abychom také měly co obdivovat.“

„Ale vždyť můžete,“ řekla Adrienne s rošťáckým úsměvem. „Pojďte, něco vám ukážu.“

Šly jsme za ní až na konec cesty. Tam se Adrienne otočila a zamávala nám zpod vysokého cihlového oblouku. Vedl do parku.

„*Voilà*,“ usmála se.

Zastavily jsme se pod vstupním obloukem a rozhlédly jsme se kolem. Pěšiny vysypané štěrkem se vinuly přes jasně zelené travnaté plochy. Hladina jezírka se třpytila a u břehu líně pluly dvě bílé labutě. Stromy ševalily v mírném vánku. Ruch města se rozplynul, po cestičkách se tu procházeli vyšňoření muži a ženy. Tihle lidé, na rozdíl od těch, které jsme viděly ve městě, neměli zhora nic na práci a vypadali, jako by jejich jedinou starostí bylo, aby dobře zapadali do zdejšího malebného rámce.

„Jsou tak... tak...“ Nebyla jsem si jista výrazem, který bych měla použít. Velkolepí? Nastrojení? Odlišní?

„Bohatí,“ pronesla Adrienne skoro s nábožnou úctou. „Jsou všichni tak bohatí.“ Udělala krok kupředu, ale já s Gabrielle jsme váhaly. „Jen pojdte,“ zasmála se, „neukousnou vás. Ve skutečnosti si nás vůbec nevšimnou.“

Dovedla nás k lavičce ve stínu u jezírka, odkud jsme mohly pozorovat tyhle bytosti, které mě fascinovaly mnohem více než *le tram électrique*.⁵ Pánové na sobě měli i v tom horku dokonale padnoucí obleky sestávající z pruhovaných kalhot a kvalitních sak, hlavu jim zdobily slaměné klobouky. I když nikterak nekulhali, jednou rukou se opírali o vycházkové hole a se vznešenou jistotou si vykračovali po boku vybraných dam utápějících se v moři jemných bílých krajk. Krajkové volány. Krajkové límečky. Sukně lemované krajkami. Krajkové slunečníky. Na hlavě měly klobouky se širokou krepou, stejně tak velké jako čepce sester v klášteře, zdobené obrovskými květy, dlouhatánskými pery a v některých případech i vycpanými, barevnými ptáky. I přes všechnu tu váhu, kterou musely dámy na hlavě nosit, se jim dařilo pohybovat se neuvěřitelně ladnou chůzí, doprovázenou mírným pohupováním se v bocích.

„Kdo jsou ty ženy?“

„*Des élégantes*, elegánky,“ řekla Adrienne a doplnila svá slova výmluvným gestem. „A jejich vyfešákovánému doprovodu říkáme *des gentilhommes*, kavalíři.“

Nebyla jsem schopná na ně přestat zírat, vůbec to však nevadilo. Směrem k nám se ani nepodívali. Adrienne měla pravdu. Ve svých klášterních šatech jsme pro ně byly nápadné asi tak jako stébla trávy u jejich nohou.

Jediná Gabrielle se na ně nedívala s obdivným údivem. Měla ve tváři výraz, z něhož se mi sevřel žaludek. „Jsou naducané jak větříky přetékající krémem,“ řekla Gabrielle a potřásla hlavou. „Koule prachu v životní velikosti.“

„Cože?“ Adrienne pátrala zrakem kolem sebe. „Kdo? Kde?“

Gabrielle kývla směrem k dámám procházejícím se v parku. „Jsou to takové exploze krajek. Klidně by mohly soupeřit s Puy

de Dôme.“ Narážela tak na největší z vyhaslých sopek, která se tyčila za Aubazine.

„Gabrielle!“ zvolala Adrienne. Měla široce otevřené oči a rukou si zakrývala ústa. Strnula jsem. Bála jsem se, že ji Gabrielle urazila a že už s námi nebude chtít mít nic společného. Adrienne se ale jen snažila ovládnout výbuch smíchu. S předstíranou vážností v hlase prohlásila: „Archeologové je jednou objeví podobně jako mrtvé v Pompejích. Nebudou ale pohřbené pod horou sopečného prachu, ale pod horou krajek.“

Tentokrát jsme se už smály všechny společně. Byl to příjemný pocit, dobírat si někoho, komu nestojíte ani za pohled.

„Určitě je snadno rozbolí hlava, když musí stále udržovat balanc s těmi všemi věcmi, které na ní nosí,“ řekla Gabrielle.

„Musí to být krásné, když vaší jedinou starostí je vyšňořit se jako bonbonek a pak se bez jakýchkoli starostí jen tak procházet po parku,“ dodala jsem.

„Ale Ninette,“ řekla Adrienne a její tvář nabyla vážného výrazu. „Tady nejde jenom o procházky v parku. Copak to nevidíš? Vždyť se na ně podívej, jak se při chůzi vzájemně sledují. Vidíš, jak pánové vypínají hruď a dámy je upřeně pozorují zpod svých dlouhých řas a přitom všechny ostatní bombardují zlostnými pohledy? Jde tu o obchod, ve hře je láska a námluvy.“ Vzdechla a položila si ruku na srdce. „No není to prostě báječné?“

Zahleděla jsem se pozorněji, abych spatřila ty dlouhé řasy a nepřátelské pohledy, ale než se mi to podařilo, Adrienne vstala z lavičky a uhladila si sukni. „A nyní, *chéries*, bychom se měly vrátit domů, nebo na nás maman pošle četníky.“

Vzala nás za ramena, ale místo toho, abychom se vydaly zpět směrem k cihlové bráně a zpátky přes město, nasměrovala nás k jedné z těch šterkových cestiček, až nás dotlačila na hlavní cestu mezi ostatní, a tam jsme se pak dusily smíchem, proménadovaly a nakrucovaly, jako bychom se i my jednou měly stát součástí obchodu s láskou a namlouváním.

❖ 5 ❖

DRUHÝ DEN BYLO 14. ČERVENCE A MY JSME SE PROCHÁZELY po svátečním jarmarku, mezi stánky, kde se točila kola štěstí a nabízely různé hazardní hry a na pódiích hrály kapely. Kam jen oko dohlédlo, všude se to hemžilo lidmi, starými i mladými. Byli tu snad úplně všichni. Kdo ale chyběl, byly elegánky.

„Kde jsou?“ ptala jsem se Adrienne. Po včerejší procházce v parku jsem si nejvíce přála spatřit právě je. Ne loutkové představení, ani muže pokoušející se vyšplhat po naolejované kládě, aby si nahoře utrhli šunkovou kýtu.

„Jsou ve svých *châteaux*,“⁶ odpověděla mi. „Na venkovský jarmark nechodí. Ty jsou pro obyčejné lidi.“

Samozřejmě. Tak to jsme tu správně i *my*.

Ale už ne na dlouho. Adrienne dostala jako obvykle lepší nápad. „Elegánky můžeme vidět i jinde.“ Stavily jsme se v trafice a za jednofrankové mince, které nám babi dala, ať si něco koupíme na trhu, jsme si padesát centimů za kus pořídily módní magazíny *Femina*, *La vie heureuse* a *L'Illustration*⁷ s krásnými slečnami na obálce. Doma u babi jsme se pak uvelebily v podkroví mezi pytlí se zrním a sušenými bylinami zavěšenými ke stropu. Zdátky k nám otevřeným oknem doléhaly písně jarmarečních kapel.

„Podívej,“ řekla Adrienne a ukazovala mi magazíny. „Tady je máme, naše elegánky. To je vše, co potřebujeme.“

„Potřebujeme?“ zeptala se Gabrielle. „A k čemu?“

Adrienne se usmála: „Abychom se jimi staly také, samozřejmě.“

Gabrielle a já jsme si vyměnily pohledy. *My* že bychom se jimi mohly stát také?

Gabrielle listovala stránkami a opravdu tam byli – muži a ženy z vyšší společnosti, kterým Adrienne přezdívala „*ti z horních deseti tisíc*“. Strana šest – elegánky procházející se zavěšené jedna do druhé v Buloňském lesíku, kavalíři pozorující je se zájmem zpoza svých elegantních knírů. Stránka osm – elegánky pořádající sbírku na charitativní akce v pařížských salónech a elegánky nakupující květiny od mladých děvčat v nadýchaných šatečkách. Stránky jedenáct, čtrnáct a patnáct – elegánky pózující v nejnovějších modelech z dílny těch nejlepších krejčových.

„Podívej se na tenhle účes,“ řekla Adrienne a ukazovala prstem na lesklé stránky. „Je opravdu rafinovaný, n'est-ce pas? Později, až budeme mít vlastní pírká, ho zkusíme napodobit. A tenhle klobouk – okouzluje! Sestra Julie kupuje jednoduché slaměné klobouky a pak je sama zdobí. Myslím, že tohle by taky zvládla.“

Půjčovaly jsme si jedny nůžky. Adrienne a já jsme vystříhovaly svatební fotografie s nevěstami držícími převislé svatební kytice. Jejich vyvolení stáli vedle nich, vysocí a pyšní ve svých vojenských uniformách opáсанých šerpami, se stužkami a medailemi s motivy slunce a hvězd. Jaké to asi je, být v takovémhle postavení a nosit na hrudi všechnu tu zlatou nádheru?

Julie Berta si vybrala fotografie rumunské královny a jejich dětí, hýčkaných holčiček s jemnými vlásky a blazeovaným výrazem, tak typickým pro vyvolené. U nohou a na klínech jim seděly malé, voňavé psí kuličky, tolik nepodobné divokým psiskům, na která jsme byly zvyklé.

Byly tam také články o divadelních hrách s obrázky hereček v dramatických pózách s rozšířenýma očima plnýma emocí. Ty sbírala Gabrielle.

Zdálo se mi, jako by se před mýma očima rozplynul závoj tajemství. Díky časopisům pro nás elegánky přestaly být pouhým prchavým preludem mihnuvším se v parku, rozmazanou vzpomínkou plnou bílých krajek a slunečníků, která zmizí v nenávratnu. Takto jsme je mohly mít u sebe, vystřihávat si je a studovat je a nakonec si je uložit do plechové krabičky od pastilek Vichy, kterou pro nás Adrienne schovala z babiččiniých zásob, protože „takhle je mnohem snadněji propašujete do kláštera“. Spíše než napodobovat životy svatých, jak si přály řeholní sestry, jsme nyní mohly napodobovat životy elegánek, jejich styl i pózy, jejich výrazy, vše, co jim bylo vlastní.

S postupujícím večerem jsem se snažila zaplašit myšlenku na zítřejší odjezd. Ale i tak mě tížila čím dál tím víc, seděla mi za krkem jako oblak neodbytného hmyzu. Jedině Julie Berta, která si dělala starosti s tím, že nikdo nekrmí ptáčky na klášterním nádvoří, byla připravena se vrátit.

Adrienne slíbila, že se zase uvidíme. Vždy, když bude nějaký svátek, tak do Clermont-Ferrand přijedeme. Také nám s sebou dala dárek – pana Decourcella.

„Ale kdo je to?“ šeptala jsem, protože Julie Berta už tvrdě spala.

„Je to spisovatel,“ odpověděla Adrienne, „určitě už jsi o něm slyšela.“

„Slyšíme jen o svatých a apoštolech,“ opáčila Gabrielle. „Na to sestry neopomenou dohlédnout.“

„Pana Decourcella ale musíš rozhodně poznat,“ řekla Adrienne. „Život bez něj by byl příliš smutný. Napsal *La Chambre d'amour*, *La Buveuse de larmes a Brune et blonde*⁸ a tolik dalších románů. Píše o dívkách z kláštera, které se provdají za hrabata, a o venkovských dívkách, z nichž se stanou královny pařížské společnosti. Z chudého je boháč a z boháče chudák. *Voilà*. Jakmile se jednou začteš, už tu knihu nebudeš moci odložit.“

Začal slavnostní ohňostroj a jeho hřmění v dálce nás vystrašilo. Z malého podkrovního okénka jsme pozorovaly třpyt drobných

světelných částech poletujících vzduchem. Elektrický vodopád.

„Dívky z kláštera, které se vdávají za hrabata?“ opakovala jsem, aniž bych odtrhla hlavu od té světelné podívané.

„Jsou to jen příběhy, Ninette,“ řekla Gabrielle.

Nevěnovala jsem jí pozornost a otočila se k Adrienne. Rukou jsem se dotkla její paže a zeptala se jí: „A kde ty příběhy najdeme?“

Šla si pro tašku a vytáhla z ní malou knihu. „Vycházejí po částech v časopisech a říká se jim melodramata, nebo taky *méla*. Moje sestra Julie každý týden čeká, až vyjde nový díl, pak je všechny sešije dohromady a dá mi je. Tenhle se jmenuje *Tanečnice z kláštera*. Bohatá a krásná balerína Pařížské opery se všeho vzdá, aby mohla vstoupit do kláštera, a...“

Gabrielle si pohrdavě odfrkla: „To by nikdy žádná neudělala...“

„Pššš...“ sykla jsem, protože mě to přerušení nazlobilo.

„... všechny své pozemské statky odkáže jedné krásné venkovské dívce. Ta se odstěhuje do Paříže a rovnýma nohama se vrhne do života baleríny, se vším tím bohatstvím, pohlednými nápadníky, šperky a hedvábnými šaty. Stane se miláčkem celého města a zachrání svoji rodinu před bídou. Je tam milostný příběh i vášeň, oblékají se do těch nejnádhernejších rób a žijí v těch nejluxusnějších palácích.“

Nemohla jsem si pomoci a vzdychla jsem. Za oknem se znovu stříbře a zlatě zablýskalo.

„Sestry v Moulins vám dovolují, abyste četly takovéhle knihy?“ zeptala jsem se.

Adrienne potřásla hlavou: „Mám své skryše. Vždycky se najde nějaké uvolněné prkno v podlaze. A teď si budeš muset nějaké hledat i ty. Na, vezmi si ji s sebou zpátky do Aubazine, Ninette. Já už jsem ji dočetla. A možná se jednomu z nás tří – mně, tobě nebo panu Decourcellovi – podaří přesvědčit Gabrielle, že dívka z kláštera si klidně může vzít za muže hraběte.“

Oné noci mě do snů nepřišli strašit duchové ani moje matka, ležící studená a zsinalá na jednoduchém lůžku. Místo toho jsem se znovu ocitla v parku, zahalená v obláčcích bělostné krajky, jako kdybych byla něčím, o co je třeba pečovat, něčím, co je třeba opatrovat jako poklad. Na mé hlavě trůnila celá miniaturní zahrádka, když jsem se tak promenádovala a nakrucovala po boku pohledných kavalírů s nezbytnou, ale nepotřebnou hůlkou. Byla jsem elegánka. Byla jsem hrdinkou v Decourcellově melodramatu. Byla jsem něčím lepším.

Bylo o tolik snadnější snít, když měl člověk o čem.

❖ 6 ❖

„CO TO DĚLÁŠ?“ PIŠTĚLA JSEM A ZLOSTNĚ HLEDĚLA NA Gabrielle v tlumeném světle klášterního podkroví, v němž vířily drobné částičky prachu. Na Adrienninu radu jsme *Tanečnici z kláštera* schovaly pod jedno prkno v podlaze a Gabrielle teď z listů sešitých dohromady vytahovala stehy.

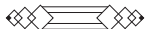
„Pššš,“ zasyčela a ohlédla se na dveře, „uslyší tě až v Centrálním masívu. Uklidni se. Dělán to pro nás. Takhle si budeme moci číst, kde budeme chtít.“ Vzala pár stránek a srolovala si je do kapsy. „Vezmeme si je s sebou do třídy, na dvůr nebo kamkoli jinam. Vždycky si je schováme do sešitů nebo do učebnic historie. Sestry se o tom nikdy nedozví. Už chápeš, Ninette?“ zeptala se a ve tváři se jí objevil potouchlý úsměv. „Decourcella si tak budeme moci číst klidně celý den.“

My si ho budeme moci číst. Netrvalo dlouho a Decourcellovu kouzlu propadla i Gabrielle. Naučily jsme se příběhy ze Životů svatých, překypujícími náboženskou vášní a pronásledováním, maskovat stránky pojednávající o vášních mnohem pozemštějšího rázu. Když jsme stránku dočetly, vždy jsme ji hned nahradily novou. Našimi učiteli nebyli svatí nebo řádové sestry, ale pan Decourcelle. Četly jsme v době volna, četly jsme v čase určeném k odpočinku. Četly jsme kdekoli to jen bylo možné, a to tolik, že nás sestry začaly dávat za vzor ostatním dívkám.

„Markéto, přestaň zírat do prázdna,“ slyšávaly jsme od matky představené. „Vezmi si příklad z Gabrielle, podívej, jak soustředěně si čte.“

Nebo: „Petro, probud' se! Kniha ti spadla do klína! Proč si nevezmeš příklad z Antoinette?“

Julii Bertě jsme se se svým tajemstvím nesvěřily. Naše sestra pravidla vždy dodržovala, a tak by to utajit nedokázala. Pod tíhou spalující viny by vše vyradila. Ale večer, vždy než jsem usnula, tak jsem si k ní alespoň vlezla do postele, abych jí převyprávěla příběhy *Tanečnice z kláštera*, a modlila se, aby se jí spíše než o naší matce zdálo jako mně o balerínách a pohledných hrabatech a o lásce na první pohled.

Jak nám Adrienne slíbila, po své první návštěvě v Clermont-Ferrand dne 14. července jsme pak dostaly pozvání i v srpnu na svátek Nanebevzetí Panny Marie, v listopadu na Dušičky, v prosinci na Vánoce a v únoru na svátek Uvedení Páně do chrámu. Pokaždé jsme si nakoupily více magazínů, abychom měly přehled o nejnovějších módních trendech. Vystřihly jsme si další obrázky a do Aubazine dovezly nové romány. *Síň lásky*, *Ženu, která polyká slzy*, i *Brunetku a blondýnu*. Naše tajná knihovna se rozšiřovala a s ní i naše možnosti. Náš svět byl stále bohatší.

Když jsme dorazily následující duben na Velikonoce, přšelo, jak s oblibou říkával děda, jako když chčije kráva. A tak jsme nemohly nikam jít. Každé nám dal minci a sám si to zamířil do kavárny. Babi tam nebyla a my dívky jsme tedy měly celý dům pro sebe.

„Uspořádáme čajovou párty,“ řekla Gabrielle. „Každá elegánka si přece odpoledne dává čaj. Potřebujeme si to nacvičit.“

V lijáku jsme si běžely nakoupit čaj. Adrienne a Gabrielle utratily zbytek peněz za stuhy a také za citróny, protože jejich šťáva prý vyhlazuje pokožku. Julie Berta za ně nakoupila plechovky

sardinek pro toulavé kočky, které stále šmírovaly kolem domu našich prarodičů. Já jsem se však rozhodla, že ty svoje neutratím.

„Ale v Aubazine si nebudeš moct koupit vůbec nic,“ namítla Gabrielle.

„To není do Aubazine,“ vysvětlila jsem. „Ale na později.“

Gabrielle se zasmála: „Na později? Tak daleko já se nedívám. Chci mít něco sladkého už teď, ještě než se vrátíme do kláštera. Spolknout oplatku se rovná obžerství, to je asi to nejšťavnatější, co tam od sester uslyšíme. A kromě toho – co myslíš, že si za těch pár centů koupíš?“

Nevěnovala jsem jí pozornost a užívala si uklidňující tíhy mincí ve své kapse. Jako kdybych tam nosila příslib kousku své vlastní budoucnosti.

V NEDĚLI ODPOLEDNE JSME OBVYKLE MUSELY NÁSLEDovat sestru Xavieru a běhat nahoru a dolů po kopcích Centrálního masívu, abychom „si posílily tělesnou konstituci“, která byla podle sester oslabená v důsledku chudých poměrů, z nichž jsme pocházely. Během jednoho z těch nedělních výšlapů, kdy jsem se snažila vžít do představy, že je jaro a já se pod slunečníkem zdobeným kanýrem procházím v Buloňském lesíku stejně jako elegánky z časopisů, jsem najednou uslyšela, jak Gabrielle říká Heleně: „Náš táta je v Americe. Vydělal si jmění a brzy se pro nás vrátí.“

Při těch slovech jsem málem zakopla o výčnělek sopečné skály, ale na poslední chvíli jsem si ho našťěstí všimla. Helena nesouhlasně odfrkla: „Když si vydělal celé jmění, tak proč jste tedy ty a tvé sestry stále tady?“

Gabriellina brada zamířila vzhůru: „Jsme tu na výchovu. Psala jsem mu a prosila ho, aby mi přivezl bílé šifonové šaty. Slíbil, že to udělá.“

„Lžeš,“ opáčila Helena.

„A ty zase závidíš,“ řekla Gabrielle.

Helena zkrřížila ruce na prsou: „Jsi úplně stejná jako všichni ostatní, co jsou tady. Sirotek, kterého nikdo nechce. Přestaň se pořád tvářit, že jsi něčím lepším.“

„Já ale jsem lepší. Každý je lepší než ty.“

„Ale ne, ty jsi horší. Moji rodiče zemřeli. Ale tvůj otec je stále na živu. A nechce tě. A pravděpodobně ani nikdy nechtěl.“

Jen stěží jsem se ovládla, abych Helenu vši silou nekopla. Měla jsem nutkání srazit ji z útesu do moře a vychutnávat si její dlouhý výkřik.

Vecpala jsem se mezi Helenu a Gabrielle a sáhla si do kapsy. Někdy jsem s sebou nosila mince, které mi zbývaly z toho, co mi dal dědeček. „Brzy si pro nás přijede,“ řekla jsem Heleně. „A také nám posílá peníze. Podívej...“

Natáhla jsem k ní ruku s mincemi, které se zablýskly na slunci předtím, než jsem je stihla schovat zpátky do kapsy. Helenin obličej viditelně zrudl.

„Vidíš,“ dodala Gabrielle, „říkala jsem ti to.“

„Hm,“ zabručela Helena. Pak se přidala k Petře a obě zmizely rychlostí blesku.

Gabrielle a já jsme pokračovaly v chůzi, ticho mezi námi houstlo a mně zněla v hlavě její slova. Náš otec se vrací zpátky? Napsala mu snad dopis?

To nemohla být pravda. Nebyla to pravda. Věděla jsem, že to není pravda, a zmocnila se mě nevolnost. Po všech těch výletech do Clermont-Ferrandu, dlouhých hodinách strávených s Adrienne, po všech těch melodramatických příbězích, které jsme přečetly, jsem si myslela, že Gabrielle na Alberta už tolik nemyslí, že už přestala doufat v jeho návrat. Byla jsem šťastná, že Julie Berta kráčí daleko vepředu vedle sestry Xaviery, takže nic neslyší. Uvěřila by totiž každému slovu.

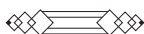
Upravila jsem si šátek kolem krku a přitom mi hlavou vířily temné myšlenky. Já jsem snila o knížeti, Gabrielle snila o Albertovi. Pro ni byl knížetem on.

„Možná že opravdu odjel do Ameriky,“ řekla nakonec. „A vydělal jmění. Možná si pro nás právě teď jede.“

Potřásla jsem hlavou. V krku i v ústech jsem měla úplně vuschlo. „Slyšela jsi přece ty řeči u babičky...“ Občas jsme zaslechly,

jak sousedé nebo někteří členové rodiny říkali, že Albert je velký svůdník. Kdosi říkal, že je v Quimper a prodává dámské boty. Někdo další tvrdil, že je v Nantes a prodává dámské spodní prádlo. „Není kdovíjak daleko,“ řekla jsem Gabrielle, „a přesto se rozhodl, že s námi nechce mít vůbec nic společného.“

Pohled, kterým se na mě Gabrielle podívala, jako by patřil někomu mnohem staršímu. Byl tvrdý, ale hluboko uvnitř se skrývalo cosi velmi zranitelného. „To je jen další důvod k tomu, abychom si ho přetvořily ke svému vlastnímu obrazu,“ řekla potom.

Vítr ohýbal stromy k zemi a chumáče listů vířily ve vzduchu, jako by se chtěly znovu usadit na holých větvích. Na železnou bránu kláštera sem tam udeřila petlice, zmítaná silným poryvem větru, a vydávala přitom hlasitý, zvonivý zvuk. Vítr jsem nenáviděla. Stále se vkrádal dovnitř, a vše se pak třásllo a skřípělo.

Ještě toho samého dne jsem skončila na ošetřovně; nedělní procházka v chladném počasí mi neudělala dobře. Jednu chvíli mě polévalo horko, jako by mě zevnitř spaloval oheň, a vzápětí se mi zuby rozklepaly zimou. „Je neduživá stejně jako její matka,“ šeptaly si určitě za rohem sestry a přitom se křížovaly jako vždy, když mluvily o smrti.

Setra Bernadetta, která tu pracovala i jako ošetřovatelka, mě zabalila do mokrého prostěradla, aby tím srazila horečku. Hrud' mi namazala nějakou masťou, dala mi napít silného vína a jako speciální prevenci mi na čelo poklepem nanasla svěcenou vodu. „To přežiješ,“ prohlásila, „ale opatrnosti nikdy nezbývá.“

Gabrielle se nabídlá, že zůstane sedět u mé postele. Mohla se tak vyhnout hodině katechismu i šití, a namísto toho nám číst. *Životy svatých* si nechala po ruce a ztišila hlas tak, aby sestra Bernadetta nepoznala, že nečte o strastech a útrapách svatých, nýbrž o tom, jaké strasti a útrapy potkaly Decourcellovu *Tanečnici z kláštera*.

Víno podané jako lék a Gabriellino předčítání způsobily, že jsem se dostala do stavu jakési mátožné ospalosti. Jen jakoby z veliké dálí jsem slyšela, jak matka představená se sestrou Xavierou vešly na ošetřovnu zrovna ve chvíli, kdy se Gabrielle dostávala k pasáži, ve které venkovská dívka Yvette, ta, která si vyměnila místo s balerínou, přijíždí do Paříže.

Gabrielle přerušila četbu a rychle knihu zaklapla. Výrazy ve tvářích sester byly vážné. Že bych nakonec přece jen měla umřít? To proto sem přišly? Matka představená mě upřeně pozorovala. Jedno obočí měla tak povytažené, že se téměř dotýkalo bílého čepce, který končil hned pod linií jejích vlasů.

Gabrielle vyskočila. Její obličej docela ztratil barvu, takže jsem mohla pozorovat modré žilky na jejím čele, připomínající vlákénka plísně na kůře sýra. „Co s tím chcete dělat?“ řekla sestřám. „Nepatří vám to.“

Opřela jsem se o loket a všimla si, že matka představená drží v ruce moji modrobílou plechovou krabičku, do které jsem po návratu z procházky vrátila zbývající mince. Sevřel se mi žaludek. Krabičku jsem měla schovanou ve společné ložnici, v temném koutě pod postelí.

Matka představená ocitovala z Matoušova evangelia: „Nehromadte poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde...“

„... je zloději vykopávají a kradou,“ přerušila a doplnila ji Gabrielle. S vystrčenými lokty a bradou vzhůru vyskočila směrem k sestřám. Už nebyla tanečnicí z kláštera, jejíž pohyby jsme se snažily napodobovat. Najednou tam stála obyčejná venkovská dívka z Auvergne. „Ty peníze patří Antoinettě,“ vyhrkla. „Nemáte právo jí je brát.“

Roztřásla jsem se ze strachu o své mince i ze strachu o Gabrielle. „Co se to s vámi oběma děje, Gabrielle?“ ptala se sestra Xavierá. „Verše z Bible umíte odříkat bezchybně. A tak byste měly obě vědět, že ty pravé poklady, jsou-li vůbec nějaké, naleznete až na nebesích, a nehledat je zde, ve statcích pozemských.“

Chtěla jsem zakřičet, ale byla jsem příliš zmožená, z horečky mi třesla hlava. Mé mince. Mé drahocenné mince. Strádala jsem si je pro budoucnost. Až přijde něco lepšího.

Matka představená krabičku otevřela. A se slovy „A copak je toto?“ z ní začala vytahovat mé papírové elegánky, mé nevěsty a ženichy, moje kněžny a knížata. „Měla bys sbírat spíš modlitební obrázky se svatými než falešné idoly!“

Venku fičel vítr a chrastil okny. Rozbitá petlice zběsile tloukla na bránu a vydávala přitom zvuky jako starý, vysloužilý kostelní zvon. V mé horečnaté mysli splývaly zvuky větru, kvílení brány a pohrdání v hlase matky představené v jedno. Bylo mi ale příliš zle na to, abych se dokázala bránila.

Zato Gabrielle se nevzdávala. Otočila se k matce představené, a když promluvila, hlas už ovládala mnohem lépe: „Prosím, Ctihodná matko. Náš dědeček nám dá pokaždé minci, abychom si ve městě něco koupily. Já už jsem ty svoje hloupě utratila za nějaké drobnosti, ale Antoinette si je vždy schovávala. Mohla si za ně nakoupit bonbóny, pentle nebo bižuterii jako já, ale neudělala to. Spoří si, a tak bude mít něco do začátků, až odsud odejde.“

Dávala jsem se na neoblomný výraz matky představené a doufala jsem, že ji slova Gabrielle obměkčí. To se však nestalo. Vzala si z dlaně těch několik drobných mincí a sevřela je svými starými zkřivenými prsty, až jí v dlani zmizely.

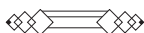
„Máme rozdávat almužny chudým a potřebným a následovat tak příklad našeho Spasitele,“ řekla. „Kněží teď povezu peníze, které se podařilo shromáždit ve sbírce, do čínské katolické misie určené hladovějícím sirotkům ze Šanghaje. Pošleme jim je jako výraz náboženské zbožnosti.“

Obě sestry se otočily a odcházely. Spodnice pod jejich hábity šustily po podlaze a růžence připevněné k opaskům se jim houपालy u boků. Vyzvaly Gabrielle, aby šla s nimi.

Rozplakala jsem se. Pláčem, kdy zprvu kanou jen tiché slzy. Kdesi v mé horečkou zmožené mysli jsem si uvědomovala, že sestry

alespoň milosrdně pomlčely o té lži o našem otci. Brzy jsem začala vzlykat, až jsem úplně promáčela polštář. Teklo mi z nosu. Ale do *Ženy, která polyká slzy*, jsem měla stále daleko.

Plakala jsem kvůli Gabrielle, které se nepřestávalo stýskat po Albertovi, ale zakrývala to hrdostí a lhaním, kvůli Julii Bertě, která všude viděla duchy, kvůli bratrům, které jsem už ani neznala. A plakala jsem i kvůli ztrátě své modrobílé krabičky, které jako by patřilo zvláštní místo v mém srdci, to nejsvětější ze všech.

Zůstala jsem na ošetřovně týden, během něhož se mi opakovaně vracela a pak zase odcházela zimnice. Julie Berta mi přinesla vývar, který mě zahřál zevnitř jako jemná deka. Nakonec se mi udělalo lépe, ale když dovnitř vešly sestry, nepřestávala jsem kašlat a sténat. Nechtělo se mi z postele. Jediné, co jsem si přála, bylo spát.

Když na konci týdne vešla sestra Xaviera, tvář se mi na chvíli zkřivila nelibostí a pokusila jsem se zaplout hluboko do peřin a ztratit se v nich. Čekala jsem, že začne tleskat dlaněmi, a aby mě vytáhla z postele, hlasitě volat: „Probuď se, má slávo! Probuď se už, citero a harfo!“

Ale tentokrát nevykřikovala. Nezačala mi tvrdit, že jsem slabá a nepořádná, nespírala, že skončím stejně jako moje matka. Místo toho mi řekla, že si promluvila s matkou představenou a přesvědčila ji, ať mé úspory hladovějícím čínským dětem neposílá.

„Bylo to od tebe moudré, že jsi si začala šetřit,“ řekla. „Že nejsi tak rozhazovačná jako Gabrielle. Schovám ti tvoje úspory u sebe, Antoinetto, do doby, než nastane čas, abys odsud odešla, a budeš je opravdu potřebovat. Hladovějící děti v Číně? Chudých a potřebných máme dost i tady ve Francii. Když jste k nám ty a tvé sestry před čtyřmi lety poprvé přišly, byly jste hrozně vyhublé a špinavé. Mluvily jste jenom venkovským nářečím a neznaly jste ani modlitbu Vyznání víry. A nyní už ji umíte zpaměti.“

Položila mi na chvíli ruku na hlavu. Těžce jsem polkla. Myslela jsem si o ní všechny ty špatnosti, a ona mi chce nyní prokázat takovou laskavost.

Vždycky jsem si myslela, že sestrám jde jenom o to, aby nás trápily. Ale před očima mi vyvstal obraz toho, kým jsme byly před příchodem do Aubazine a kým jsme nyní. Sestry nás utvářely stejně jako horské bystřiny tvarují pohoří Centrálního masívu. Poskytly nám jediný domov, který jsme kdy měly, a připravovaly nás na život ve světě za klášterními zdmi. A tím nám hodně pomohly. Ani v Decourcellových románech by žádný kníže nepojal za ženu dívku, která by mluvila jako nějaká venkovská husička.

CÍTILY JSME, ŽE SE BLÍŽÍ ČAS, KDY Z AUBAZINE BUDEME muset odejít a začít žít samostatně. Julii Bertě už bylo téměř osmnáct, Gabrielle téměř sedmnáct a mně třináct. Naše výpravy do vnějšího světa za Adrienne v nás touhu odejít ještě posilovaly.

Už třikrát jsme slavili svátek osvobození Bastily v Clermont-Ferrand. Peníze, které mi dával dědeček, jsem si už ale nestřádala. I přes všechna ujištění sestry Xaviery jsem se obávala, že matka představená svůj názor změní a pošle mé úspory do Číny. Ale přestala jsem spořit také proto, že jsem pro peníze našla jiné využití. Zatímco Julie Berta pomáhala babičce ve stánku na trhu, Gabrielle, Adrienne a já jsme navštívily cikánku žijící na okraji města. Julie Berta, která se vždy poslušně držela pravidel, měla za to, že jednáme hříšně a rouháme se. Já jsem se však nechávala vést veršem z Jeremiáše: „Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám.“ Možná, že Bůh plány, které s námi má, vpisuje do našich dlaní. Zdálo se to jako dobrý způsob, jak si udržet přehled. Anebo se boží plán projevuje prostě v tom, jaké karty si u cikánky vytáhneme.

Tahle pověřivost měla původ u našeho otce, který s sebou vždy nosil po kapsách obilná zrnka. „To aby se nám dobře vedlo,“ říkával. Když se jako podomní obchodník vracel domů z cest, sehrál obvykle dramatickou scénu, kdy teatrálně položil svoji ruku postupně

na hlavu každému z nás – Julii Bertě, Gabrielle, Alfonsovi, mně a nakonec Lucienovi – a pak nás nahlas spočítal: „Jedna, dvě, tři, čtyři. A pět. Mé šťastné číslo.“ Nyní už jsem věděla, že to byly jen takové povídačky. Nikdy si nemyslel, že by se štěstí mohlo usmát zrovna na nás. Ale také Gabrielle přijala číslo pět za své šťastné číslo. Když jsme byly malé, kreslívala si ho klacíkem do prachu cest. Ještě v Aubazine si vryla do paměti pětícípé hvězdy a půl-měsíce z tajemné mozaiky na chodbě, protože jsme se společně domnívaly, že znamenají štěstí, a pokaždé, když jsme procházely chodbou, jsme se snažily šlápnout na každou z nich, jako kdyby nám to mělo přičarovat nějakou nadpozemskou moc.

Cikánka měla dlouhé, husté vlasy a na hlavě šátek ve zlaté a purpurové barvě. Zamíchala karty se záhadnými obrázky, kdy si vytvořenými slavnou slečnou Lenormandovou, a vyložila je na stůl. Byla tam karta s ovečkou, s obláčky, karty se stromy, karta s rakví a karta s křížem. V různých kombinacích získávaly různé významy a vykládat jejich poselství mohly jen cikánky. Oblaka ohlašovala nesnáze. Ale oblaka už na kopcích Centrálního masívu seděla – jako těžké pytle mouky. Byly jsme na ně zvyklé. My jsme čekaly na slova o penězích a o lásce.

„Jednou dosáhneš obrovského bohatství,“ řekla cikánka Gabrielle, když jí vykládala budoucnost.

„To říká jen proto, abych jí tu taky hned nějaké peníze nechala – zaplatím jí,“ zabrumlala si Gabrielle pod vousy.

„A ty zažiješ velikou lásku,“ řekla Adrienne, když na ni přišla řada.

Adrienne se naklonila kupředu: „A koho si vezmu?“

Když cikánka předpovídala budoucnost mně, Adrienne s Gabrielle už tam nebyly. Odešly, aby si nechaly číst z ruky od věštkyně, a dostaly tak další odpovědi.

Zatímco míchala kartami, prsteny na ruce jí zvonily. Rozložila karty po stole. Byla tam karta s křížem a nad ní karta s rakví. Čekala jsem, až mi poví, co to znamená, ale upřeně a beze slova se na mě

dívala, jako kdyby mohla číst z mého obličeje. Její hluboké tmavé oči na mě mžouraly zpoza šátku posazeného hluboko do čela.

„Vím, že rakev může být i dobrým znamením,“ řekla jsem s nadějí v hlase. „Například by mohla znamenat konec něčeho špatného. Nebo zánik něčeho, co už nechceme.“

Odložila karty, aniž by čtení dokončila.

„Někdy je lepší nevědět,“ řekla s varovným tónem v hlase.

Měla jsem pocit, jako by se v mém nitru vše zastavilo. Mé srdce, mé plíce, dokonce i krev v žilách. Stane se mi něco hrozného? „Povězte mi to, prosím.“

Prohlížela si mě. „Jsi si jistá?“

„Jsem.“

Tlumeným hlasem řekla: „Znamená předčasnou smrt.“

Nic dalšího už neřekla. Namísto toho si z malíčku stáhla prstýnek a podala mi ho se slovy: „Vezmi si ho.“ Měl silnou zlatou obroučku s krásným, žlutým, kulatým kamenem a vypadal honosně. Představovala jsem si, že takové nosí elegánky. Nikdy jsem neměla v ruce něco tak nádherného.

„Ten kámen v sobě nese sílu slunce,“ řekla cikánka. „Přináší teplo a světlo i do těch nejtemnějších míst.“ Ještě dodala něco v jazyce, který jsem neznala, a poté její oči ztratily jakýkoli výraz, jako kdyby se přes ně spustila nějaká clona. Odvrátila se.

Předčasná smrt. Někdo zemře mladý. Předtím, než přijde jeho čas. A potom se mi konečně rozsvítilo. Naše matka. Karty mluvily o Jeanne.

Když jsem potom ukazovala prstýnek Gabrielle a Adrienne, Gabrielle ho zkoumala, jako kdyby byla odborník na drahé kameny. „Pravý není,“ řekla.

„Jak to víš?“ zeptala jsem se.

„Protože je od cikánky.“

Do našeho rozhovoru se vložila Adrienne: „To ale právě znamená, že by pravý být mohl. Cikáni vědí, jak si co obstarat. Ach, Ninette, představ si, že kdysi patřil třeba nějaké královně!“